

provincie **HOLLAND**
ZUID

*Samen naar een nieuwe visie voor natuur,
recreatie, erfgoed, landbouw en water*

Verslag diner pensant "Rijke GroenBlauwe Leefomgeving"
25 januari 2018, SS Rotterdam

De provincie Zuid-Holland werkt aan een visie voor de Rijke GroenBlauwe Leefomgeving. De droom? Een toekomstbestendig landschap met veel ruimte voor natuur, cultureel erfgoed, een gezond bedrijfsleven, recreatiemogelijkheden, urbanisatie én een gezonde leefomgeving. De provincie wil zich hier hard voor maken, samen met andere overheden bedrijven en maatschappelijke partners. Tijdens het diner pensant 'Rijke GroenBlauwe Leefomgeving' op donderdag 25 januari gingen zij met elkaar in gesprek.

Ruim 80 directeuren en bestuurders van bedrijven, gemeenten, wetenschap, waterschappen, natuurbeheerders en belangenorganisaties spraken in een bijzondere ambiance over verschillende onderwerpen: verstedelijking, groen als verdienmodel en een gezonde leefomgeving. Welke kansen zien zij om deze thema's te koppelen aan een GroenBlauwe leefomgeving? En welke inbreng willen en kunnen ze hiervoor leveren? Ze bouwden in het gesprek voort op de koers die uit de werkateliers in juni 2017 zijn gekomen.

Het diner pensant legt daarmee een mooi fundament voor de gezamenlijke ambitie en aanpak! De energie die dit goede gesprek oplevert en de ideeën die zijn ingebracht worden meegenomen in het verdere proces dat leidt tot de visie en uitvoeringsagenda van de Rijke GroenBlauwe Leefomgeving van de provincie Zuid-Holland.

De nieuwe visie moet de spagaat tussen enerzijds behoefte aan meer woningen en ruimte voor bedrijvigheid en anderzijds het belang van een landschap voor gezondheid en een aantrekkelijke leefomgeving adresseren. Adri Bom Lemstra, gedeputeerde voor Economie en Innovatie en verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het Omgevingsbeleid, voegt toe: "De nieuwe visie moet een product zijn met lange houdbaarheid, waarin met name de stip op de horizon wordt gedefinieerd. Een stip, die wordt gedragen door al onze partners binnen en buiten de provincie Zuid-Holland."

Han Weber, gedeputeerde voor energie, natuur, recreatie en landbouw.

"De nieuwe koers is gericht op een integrale afweging. We willen aantrekkelijke steden en landelijk gebied ontwikkelen. Het gaat om de leefomgevingskwaliteit voor onze inwoners, werknemers, recreanten en toeristen".

Leeswijzer

Dit verslag geeft de inhoud weer van de gesprekken die gevoerd zijn tijdens het diner pensant.

“Van streefbeeld naar aanpak” schetst de synthese van de avond. Het beschrijft de ideale toekomst van de GroenBlauwe leefomgeving in Zuid-Holland, samengesteld uit de ingebrachte streefbeelden. En vervolgens beschrijft het een gemeenschappelijk beeld van een mogelijke aanpak, door elementen te benoemen die aan meerdere tafels ingebracht

zijn. Hoofdstuk 3 geeft vervolgens een overzicht van de highlights per onderwerp en een aantal citaten ter illustratie. In bijlage 1 staan de afzonderlijke thema's toegelicht en in bijlage 2 vindt u de complete gespreksverslagen per tafel.

Meer informatie en foto's

De lijst met deelnemers kunt u [hier](#) raadplegen. Foto's van de avond kunt u bekijken in het [album](#).

Van streefbeeld naar aanpak

In dit deel staat de input samengevat die is ingebracht tijdens het diner pensant, zowel op de tafelbriefjes als in het gesprek zelf. Eerst wordt een samenvatting van het droombeeld gegeven. Dit is een samengesteld droombeeld, opgebouwd uit de diverse ideaalplaatjes op de GroenBlauwe leefomgeving van de aanwezigen. In de volgende paragraaf staat de rode draad beschreven van wat is besproken over een aanpak om te komen tot dat ideaalplaatje. Dit is dus (nog) niet de mening van de provincie Zuid-Holland.

Het streefbeeld

Hoe ziet Zuid-Holland eruit als alle ideeën en ideale ontwikkelingen hebben plaatsgevonden? Hieronder staat deze wereld beschreven, samengesteld uit alle ingebrachte streefbeelden.

Samenvatting

In de ideale situatie is er een balans in en verbinding met economie, ecologie (met grote diversiteit), landschap en (duurzame) landbouw, waardoor er een gezonde woon- en werkomgeving is, waardoor de mensen lokaal kunnen werken, wonen en recreëren (in natuur). De overheid treedt hierbij op als facilitator en kadersteller. Energieneutraal gaat hand in hand met biodiversiteit en circulariteit, is geïntegreerd in gebouwde omgeving en opgenomen in ons dagelijks handelen.

Economie en ecologie in balans

In het ideale toekomstbeeld is de provincie Zuid-Holland de meest begerenswaardige provincie van Nederland geworden. Zowel qua vestigingsklimaat, recreatievoorzieningen, woonomgeving als agrarische productie. Hier is de GroenBlauwe én rode leefomgeving in balans. Met meer evenwicht tussen groen en beton. De vergroening van de 550 bedrijventerrein heeft hier een grote bijdrage aan geleverd.

Steden zijn ontwikkeld tot 'landschapssteden'; met meer groen, blauw en bereikbaar landschap rond en tussen steden. De flinke vergroening en verduurzaming is waardevol gebleken voor zowel economie (wonen, bedrijven) als voor de gezondheid (klimaatverandering, fijnstof, recreatie, water-

veiligheid). Dit is ontstaan vanuit een grote noodzaak in opgaven zoals duurzaamheid, gezondheid, veiligheid, water, klimaat.

Natuur en economie zijn geen tegenstellingen meer in dit ideaalbeeld maar gaan hand in hand. Daarvoor is ook de samenleving verder verduurzaamd. Zo is er meer eigenaarschap van het groen bij inwoners en bedrijven. De GroenBlauwe leefomgeving is dus vitaal en toekomstbestendig. In de provincie Zuid-Holland is er een levendig systeem van bedrijvigheid, met oog op de natuur en sociale cohesie, en met een duidelijke rol voor de kennisinstituten in de provincie.

De opkomst van stadsboeren en andere verdienmodellen hebben de vergroening mede mogelijk gemaakt. Echter, er zijn ook andere financiële politieke keuzes gemaakt waardoor groen niet enkel als verdienmodel ontwikkeld hoefde te worden. Doordat woningbouw meer op regionaal niveau is aangepakt, zijn er ondanks druk op het buitengebied woningen van kwaliteit op gunstige plekken (ook gelet op OV) gerealiseerd.

Landbouw realiseert kwaliteit op platteland

De lokale rurale economie werkt samen met de Zuid-Hollandse natuur (veenweide, moeras, water, duin/zand). Hierdoor is ook ecologie op platteland versterkt. Er is duurzame, natuur-

inclusieve landbouw, de agrarische sector draagt waarde (in €'s) en waarden bij aan de maatschappij en vice versa. Hierdoor is er ook minder stress bij en meer waardering voor boeren. Er wordt beduidend meer lokaal geconsumeerd en er is meer bewustzijn over waar voedsel vandaan komt.

Stad en land zijn in verbinding

De steden en het open landschap is meer verbonden, er liggen minder harde grenzen in het landschap. Hierdoor is er meer bewustwording ontstaan bij burgers over de groene leefomgeving, zij beheren dit nu ook samen. Recreatie doe je "om de hoek". Recreatie kan dichtbij in het groen of op het water.

Integrale aanpak

Opgaven worden integraal opgepakt. En er zijn integrale ambities opgesteld wat meer synergie heeft opgeleverd (bv tussen energie, klimaat-adaptatie, sociale cohesie, economie, circulair, luchtkwaliteit, etc). Zo is energieneutraal verbonden met biodiversiteit en circulariteit en is dit geïntegreerd in de gebouwde omgeving en opgenomen in ons dagelijks handelen. En er zijn nieuwe biobased circulaire stadslandgoederen gerealiseerd voor natuur en landschap in de binnenstedelijke omgeving.

Er vindt veel samenwerking plaats. Natuur wordt tegenwoordig gezien als partner, er wordt ingezet op meer robuuste overgangen, veiligheid door werken met de natuur en natuurinclusief denken en verbindingen.

Behoud en herstel biodiversiteit

De integrale ontwikkelingen hebben geleid tot behoud van biodiversiteit en zelfs tot het ontwikkelen van meer biodiversiteit in de provincie.

Rol van de overheid

Wat noodzakelijk is, is dat de provincie heldere kaders en flexibele grenzen. Het stelt bijvoorbeeld kaders t.b.v. behoud/ontwikkeling robuuste groengebieden in en bij stedelijke omgeving met kwaliteitsimpuls landelijk gebied. Natuur en groen wordt beschouwd als een nutsvoorziening; met grotere eenheden en fijne vertakking.

Aanpak

Hoe komen we tot bovenstaande situatie, waarin ieders streefbeeldens werkelijkheid zijn geworden? Hieronder volgt de inzichten van deelnemers over het proces dat nodig is om die ontwikkeling mogelijk te maken.

Kortetermijndenken overboord. Langetermijndenken is het uitgangspunt

Transities zijn cultuurveranderingen en die kosten tijd. De visie moet dus een langetermijnperspectief beiden. Accepteer deze tijdspanne en denk in termijnen van 20, 30 of zelfs 40 jaar. Een overheid is vaak gericht op de politieke termijn van vier jaar. Transformaties als deze vragen erom om dit denken te overstijgen en de blik op de lange termijn te richten.

Dat betekent niet dat er op korte termijn niks mogelijk is. Juist de snelle acties inspireren en zetten anderen ook aan het denken en handelen. Door klein te beginnen, zet je een beweging in gang die langzaam maar steeds groter kan groeien.

Wees een leider én faciliteer

De partijen vragen een duidelijke koers en lange-termijnvisie van de overheid. In deze transitie zien zij verschillende rollen voor de overheid. De overheid kan faciliteren, zorgen voor versnelling door

bijvoorbeeld kaders te geven of financieel te ondersteunen. Een ontvankelijke houding past daarbij. Kijk wat initiatieven nodig hebben en help deze, bijvoorbeeld door een kleine financiële bijdrage. Of zet goede voorbeelden op een podium, zodat ze meer bereik krijgen en hun plannen kunnen uitvoeren. Op dit moment mist de rol van (proces) regisseur. Ook dat is iets wat past bij de overheid.

Maar soms is het ook nodig om harde eisen te stellen of dwingend op te treden. Ook dat is een rol die de overheid zou moeten oppakken: “Nek uitsteken, kleur bekennen en het voortouw pakken”. Er gebeurt nu veel op basis van vrijwilligheid, maar er komt ook een fase van dwang. Bijvoorbeeld voor bedrijven die niet uit zichzelf mee gaan. Dan gaat het om het bedenken van financiële prikkels en dwingende wetgeving.

Zoeken naar de juiste balans

Het is zoeken naar een evenwicht in de provincie tussen alle verschillende aspecten van de opgaven:

tussen economie en ecologie, tussen gezonde steden en groen, sociale cohesie, aandacht voor economisch draagvlak, tussen recreatie en natuur. De opgaven waar we voor staan vragen om een integrale aanpak: benader energie, klimaat en verstedelijking in gezamenlijkheid. Het gaat om het slim combineren van functies waarbij groenblauw en ecologie de basis vormt voor de toekomst.

Bouw inspirerende coalities

Het realiseren van deze integrale opgaven vraagt ook om samenwerkingsverbanden. Verrassende coalities kunnen inspirerend werken en opgaven op een nieuwe manier aanvliegen. Dat kan bijvoorbeeld vorm krijgen door het organiseren van een platform waar overheden en bedrijfsleven elkaar kunnen ontmoeten. Het zoeken naar gemeenschappelijke belangen kan een belangrijke eerste stap zijn. Er zijn al veel ondernemingen en initiatieven die kansen en interessante ingangen bieden, zoals Voor de wereld van morgen (ASN) of Groene groeiers (VNO-NCW). Ambassadeurs en voorlopers kunnen als boegbeelden van deze coalities fungeren en zo ook een bredere groep 'volgers' in beweging zetten.

Hoe gaan we nu verder?

In dit deel gaan we in op de vervolgstappen die de provincie Zuid-Holland voor ogen heeft om te komen tot een visie en uitvoeringsagenda van de Rijke GroenBlauwe Leefomgeving. We schetsen kort de relatie tot het omgevingsbeleid toe en geven tot slot een overzicht van de mogelijkheden voor de deelnemers en de genodigde partijen om aan te sluiten bij het vervolg. Inclusief de verwachtingen die we daarbij hebben.

PLANNING	
Broedweek Rijke GroenBlauwe Leefomgeving	maart 2018
Netwerkbijeenkomst PS	april 2018
De Première	22 juni 2018
Inspraakperiode visie	zomer 2018
Vaststelling visie PS & Partners	najaar 2018
Vaststelling Uitvoeringsagenda GS	najaar 2018
Vervolg	doorlopend

Broedweek Rijke GroenBlauwe Leefomgeving

De opbrengsten van alle eerdere stappen bundelen we momenteel in zogenaamde papers. Eerdere stappen zijn o.a. de netwerkbijeenkomsten van

Provinciale Staten in februari en maart 2017, de werkateliers in juni 2017, het diner pensant van 25 januari 2018 maar ook diverse separate netwerktrajecten.

De papers vormen de input voor de aangekondigde schrijfsessies die we in maart 2018 organiseren. Hiervoor kiezen we voor het organiseren van een 4-daagse broedweek Rijke GroenBlauwe Leefomgeving. Tijdens deze broedweek organiseren we diverse parallelle en plenaire sessies om verder het gesprek met elkaar te voeren op de inhoud. U ontvangt zeer binnenkort van ons een uitnodiging om hieraan deel te nemen.

Het doel van de broedweek is om met elkaar de gezamenlijke visie (het streefbeeld ofwel de ambitie) in een wervend verhaal te verwoorden. Daarbij hoort uiteraard een beeld van de weg naar dit

streefbeeld die voor de verschillende opgaven en thema's in beeld komt. Tenslotte willen we juist vanuit de praktijk ervoor zorgen dat deze weg goed wordt vormgegeven. Concreet hebben we dan voor ogen om de verschillende projecten of initiatieven op te nemen in een uitvoeringsagenda.

De gezamenlijk uitgewerkte teksten voor een visie Rijk GroenBlauwe Leefomgeving vormen eveneens een bouwsteen voor een van de ambities uit het provinciale Omgevingsbeleid.

Conferentie Rijke GroenBlauwe Leefomgeving

Vervolgens organiseren we op 22 juni 2018 een conferentie Rijke GroenBlauwe Leefomgeving. Hier staan de projecten en initiatieven centraal. Ook willen we dan graag met externe partijen de opgestelde visie bevestigen in een intentieverklaring.

Hierna volgt voornamelijk nog de formele vaststelling van de visie Rijke GroenBlauwe Leefomgeving. Dit traject starten wij met de tervisielegging van de visie Rijke GroenBlauwe Leefomgeving. Tijdens de zomer wordt de visie ter inzage gelegd. Vanwege de zomerperiode zal hiervoor een extra lange termijn gelden. Deze tervisielegging van de visie valt samen met het provinciale Omgevingsbeleid.

Na de vaststelling van de visie Rijke GroenBlauwe Leefomgeving in het najaar 2018 is het werk overigens niet klaar! Het beleid (visie, uitvoeringsagenda en instrumenten) blijft altijd aan veranderingen onderhevig. Ook wordt uitvoering gegeven aan een uitvoeringsagenda.

Uitvoeringsagenda

De uitvoeringsagenda is een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten. Deze zal ook niet ter visie worden gelegd. In juni 2018 willen we de contouren van de uitvoeringsagenda voorleggen aan de conferentie. In de agenda krijgen verschillende initiatieven of projecten een eigen plek.

Vervolg

Individueel of als organisatie nodigen we u uit om mee te doen tijdens de verschillende momenten zoals in de bovenstaande planning is beschreven.

Maar misschien heeft u bij het lezen van dit alles zelf ideeën die bijdragen aan de visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving of wilt u een bijdrage leveren aan de broedweek of de Conferentie Rijke GroenBlauwe Leefomgeving. In dat geval kunt u contact opnemen met Tirza Molegraaf of Ed Weijdema onder email adres groenblauwZH@pzh.nl

